

НАРОДНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

Антоніна КОВБАСКО
(Дрогобич, Україна)

СПОДВИЖНИКИ УКРАЇНСЬКОГО БАЯННОГО МИСТЕЦТВА У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

Баянно-акордеонне мистецтво сьогодення активно домінує у сфері пріоритетів. Тут і композиторська творчість і виконавство і педагога і організаційна робота – важливе поєднання цих компонентів і інтеграція складових в світовий музичний соціум. Саме такий напрямок є основою діяльності Володимира Зубицького, Володимира Рунчака, Ігора Саєнка, Андрія Душного, Ярослава Олексіва.

Феномен **Володимира Зубицького**, композитора – баяніста – диригента – організатора відомий світовій спільноті. Він – затребувана особистість із власною творчою харизмою та неперевершеною аурою оточення та спілкування. Його проживання (із 90-х рр. ХХ ст.) в Італії, дало можливість активізувати виконавський імунітет баяністів-акордеоністів. Він організовує Міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «Cita di Lanciano», який вже більше 25 років активно проводиться у м. Ланчіано у сфері сольного та колективного музикування.

Митець сконцентрував увагу власне на українських баяністах-акордеоністах, щоб дати можливість широкому загалу педагогів, учнів, виконавців різного рівня демонструвати свою майстерність за кордоном і тим самим, примножувати виконавські здобутки для України.

Серед обов'язковий творів митця – Концерту для баяна з камерним оркестром «Omaggio ad Astor Piazzolla», відома композиція на всіх континентах, затребувана у сольному та оркестровому виконавстві, переосмислена композитором для оркестру народних інструментів та симфонічного оркестру.

Митець-виконавець здобуває постійну підтримку та популярність у Італії, Іспанії, Литві, Латвії, Польщі, Чехії, Бол-

гарії та ін. країнах, особливо культивується в Україні. Твори для баяна-соло «Partita concertante № 1», Соната № 2 «Слов'янська», «Болгарський зошит», «Я люблю тебе Пезаро» та ін., Зубицький демонстрував на фестивалях акордеонної музики у Лондріні (Бразилія, 2005), Вільнюсі (Литва, 2011, 2012), Казахстані, країнах Євросоюзу та СНД.

Затребуваність його творчості простежується у панорамі європейських конкурсів «International accordion competition» (Вільнюс, Литва, 2011), імені Валерія Худукіна та міжнародному фестивалі акордеонної музики (Даугавпілс, Латвія, 2013, 2019), «Kaunas Sonorum» (Каунас, Литва, 2015, 2017), «Harmonia zdrowia i muzyki» (Солец-Здрой, Польща, 2015) («Українська сюїта № 3», сюїта «Імпресії», Соната № 2 «Слов'янська», «Omaggio ad Astor Piazzolla», «Токата»), а також світових конкурсах – «Дні Гармоніки» (Клінгенталь, Німеччина), «Трофей світу», «Кубок світу», «Приз Кастельфідардо», «Приз міста Ланчіано».

Композитор **Володимир Рунчак**, сконцентрований на компонуванні нової музики для баяна-акордеона та її сподвижництва в гроні міжнародних проєктів. Так, митець активізував процес творчої діяльності через диригентуру. Насиченість полістилістикою, модерном та філософією, музика Рунчака приваблює сучасну мистецьку спільноту Європи.

Серед затребуваних творів, ми виділяємо два портрети композиторам «Біля портрету Паганіні» та «Наслідкування Шостаковичу» із циклу «Портрети композиторів». Саме ці опуси, тримаються у тренді виконавців різних країн. Це не озброєним оком видно в соціумі інтернет-відстеження та ротації на ютуб-каналі. Серед виконавців: А. Максименко (Польща); Р. Пунейко, П. Гільченко, Б. Талько, М. Гафич, В. Бендас, В. Кравчук, І. Биков, Р. Сапунцов, О. Мурза (Україна); А. Шкваров (Білорусь); О. Волянський (Польща); І. Серотюк (Швеція) та ін.

Привертає факт виконання цих частин і на світових конкурсах, зокрема «Трофей Югославії» (Югославія, 1991) у виконанні В. Сторожука (Україна), «Фотландські дні музики» (Клінгенталь, Німеччина) у виконанні А. Стрільця (Україна).

їна, 1995), «Arrasate Hiria» (Іспанія, 1998), «International accordion compettiom» (Вільнюс, Литва, 2011), «Coupe Mondiale de l'Accordéon» (2019, 2020, 2021, 2022), «Trophée Mondial de l'Accordéon» (2019, 2020, 2021, 2022).

Такі сподвижники як Володимир Зубицкий і Володимир Рунчак, сприяли українським виконавцям та українській школі загалом у виокремненні касти висококваліфікованих мультифахівців, здатних підкоряти вершини мистецтва своєю творчістю. Митці – голови та члени журі конкурсів у Сяноку та Пшемишлі (Польща), Каунасі та Вільнюсі (Литва), Латвії, країнах Східної та Центральної Європи. А відтак, на конкурс «Trophée Mondial de l'Accordéon».

Ім'я менеджера-організатора, педагога та адміністратора **Андрія Душного**, широко відоме мистецькій спільноті України та зарубіжжя. Засновник та організатор науково-мистецького проекту «Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва», котрий став стартапом для заснування таких мега-насичених і продуктивних конкурсів як «Perpetuum mobile» та «Візерунки Прикарпаття», низки конференції тощо. А. Душний, виховав ряд виконавців та педагогів, котрі відомі сьогодні в Україні та зарубіжжі (О. Сергієнко, К. Коробко, І. Куртий, А. Боженський, Р. Кундис, М. Головачук, В. Бобанич, Р. Стахнів, В. Мицак, Р. Дидик та ін.), під його керівництвом захищені дертаційні дослідження Р. Кундиса, В. Шафети, Н. Сторонської. Член журі конкурсів: «Приз Ланчіано» (Ланчіано, Італія, 2013); імені Валерія Ходукіна (Даугапілс, Латвія, 2013, 2017, 2019); «Мой сябра-баян» (Гомель, Білорусь, 2014, 2019); «Науене – 2014» (Науене, Латвія, 2014); «Harmonia zdrowia i muzyki» (Солец-Здрой, Польща, 2015); «Kaunas Sonorum» (Каунас, Литва, 2015, 2017); «Linksmasis akordeonas» (Шяуляй, Литва, 2016, 2018, 2022); «АссоPremium» (Речіца, Білорусь, 2017); «ЗОРКІ ПРЯДНЯПРОЎЯ» (Могильов, Білорусь, 2018; 2019); «Trophée Mondial de l'Accordéon» (Лоуле, Португалія, 2019; Франція, 2020, 2021, 2022); «International Online Anniversary Festival & National Graded Solo Competition» (Велика Британія, Лондон, 2021, 2022); «Concord of Sounds» (Латвія, Даугавпілс, 2021, 2022);

на Чеському Міжнародному онлайн-конкурс акордеоністів (Острава, Чехія, 2021); «Talents of the World» (Україна – Польща, 2021, 2022) та ін. А. Душний періодично виступає на методичних семінарах з проблем виконавського репертуару для акордеону у Латвії та Литві.

Посать **Ігоря Саєнка**, виконавця, баяніста, ансамбліста, композитора та аранжувальника відома в Україні та Європі. Він соліст та багатолітній художній керівник Квартету баяністів імені Микови Різоля Національної філармонії України. Численні інтерв'ювання на «Громадському радіо», «Живому радіо», радіо «Культура» про мистецьке життя баянно-акордеонного осередку України, гастрольні турне Європою та Британією, нові проекти та концертні тури, це далеко не весь перелік тем які висвітлює у реаліях сьогодення. За визначні заслуги перед баянним мистецтвом, його делигують до Всесвітньої Конфедерації акордеоністів («Confédération Mondiale de l'Accordéon»), а відтак, з 2019 р. він постійний член журі на конкурсі «Trophée Mondial de l'Accordéon». Такі важелі творчого життя, сприяли фондовим записам «Kyiv Classic Accordion Duo» за його участі та О. Коломойця у фондовому записі на TV-шоу у Паскаля Саварда (Pascal Savard) «Au Bonheur de Nacre» у Франції 2019 р. Систематично концертує соло (баян, банденеон) та у складі дуетів із О. Коломойцем (баян) та М. Которович (скрипка) у Великій Британії, Ірландії, Швеції, Франції, Литві, Латвії, Німеччині, Австрії.

Наступним представником-делегатом (з 2021 р.) від України у «Confédération Mondiale de l'Accordéon» є композитор, педагог, адміністратор **Ярослав Олексів**. Власне творчість для баяна, зробили його знаменитим на європейському соціокультурному просторі. «Токата», композиція затребувана у Франції, з ініціативи Р. Жбанова, стала прехідним твором демонстрації виконавської майстерності. Сьогодні, музика Олексіва звучить на сценах Білорусії, Литви, Латвії, Польщі, Сербії, Італії. Наступний крок, це педагогічна діяльність. Він, наставник відомих виконавців світу, лауреатів *Trophée Mondial de l'Accordéon* та *Coupe Mondiale de l'Accordéon*

2021 – Романа Пунейка (II премія), Володаря *Trophée* (2021) в юніорській категорій Миколи Синягівського, дипломантів цих конкурсів Павла Гльченка, Артема Іщенко та Сергія Сапуна. Ярослав входить у членство на конкурсі «*Trophée Mondial de l'Accordéon*» як офіційний делегат України 2020 та 2021, а у 2022 – президент міжнародного журі.

Отже, нами окреслена панорама провідних представників України на мистецькому олімпі Європи та світі в якості членів журі та затребуваних композиторів, що свідчить про високу оцінку української баянно-акордеонної школи у світі.

Алла КОЛЕСНИК
(Черкаси, Україна)

КОЛЕКТИВНЕ МУЗИКУВАННЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ (ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ З ОРКЕСТРОМ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ)

Сучасні виклики, які зумовлені воєнним станом у нашій державі, не оминули і сферу початкової мистецької освіти. За час повномасштабної війни в Україні викладачами музичних дисциплін Черкаської дитячої музичної школи було створено освітнє середовище, яке дозволило розширити спектр впливу мистецької освіти на формування особистості здобувача освіти.

Одним із видів діяльності, що сприяє формуванню ідентичності громадянина України та самоідентичності суб'єктів освітнього процесу є колективне музикування, зокрема, в оркестрі народних інструментів. Цей вид діяльності дає можливість сформувати у здобувачів музичної освіти відчуття ідентичності громадянина України, українця, патріота своєї країни. Разом із набуттям соціальної ідентичності під час взаємодії в оркестрі народних інструментів, у його учасників і учасниць формується самоідентичність громадянина України, яка поєднує рефлексію спадщини українського народу із подіями власного життя.